

Keynes (már megint) visszatér

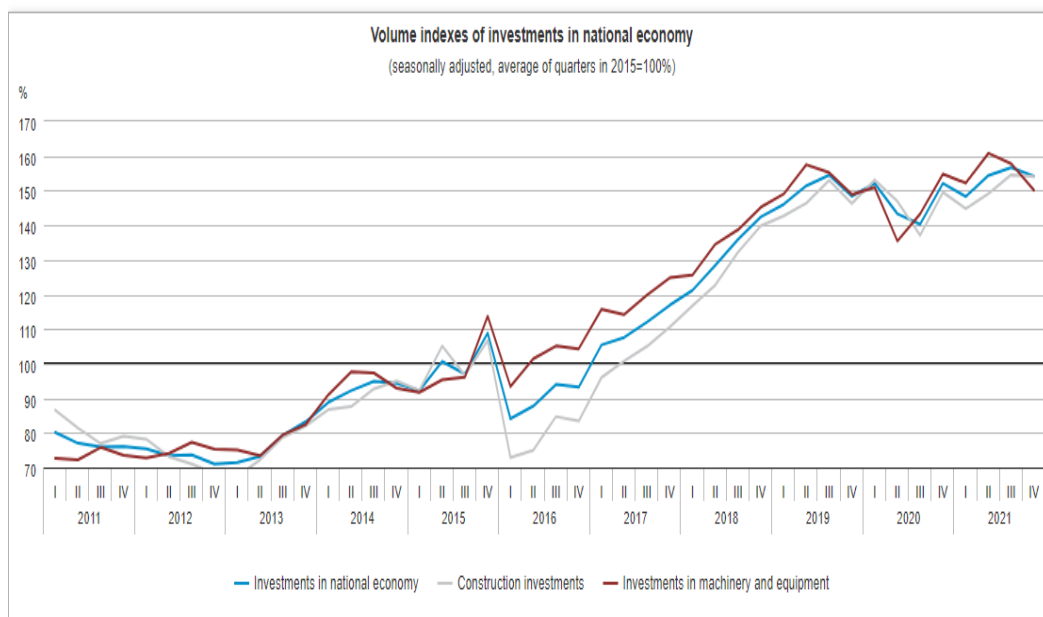
avagy, lehet el sem ment

Fellner Ákos

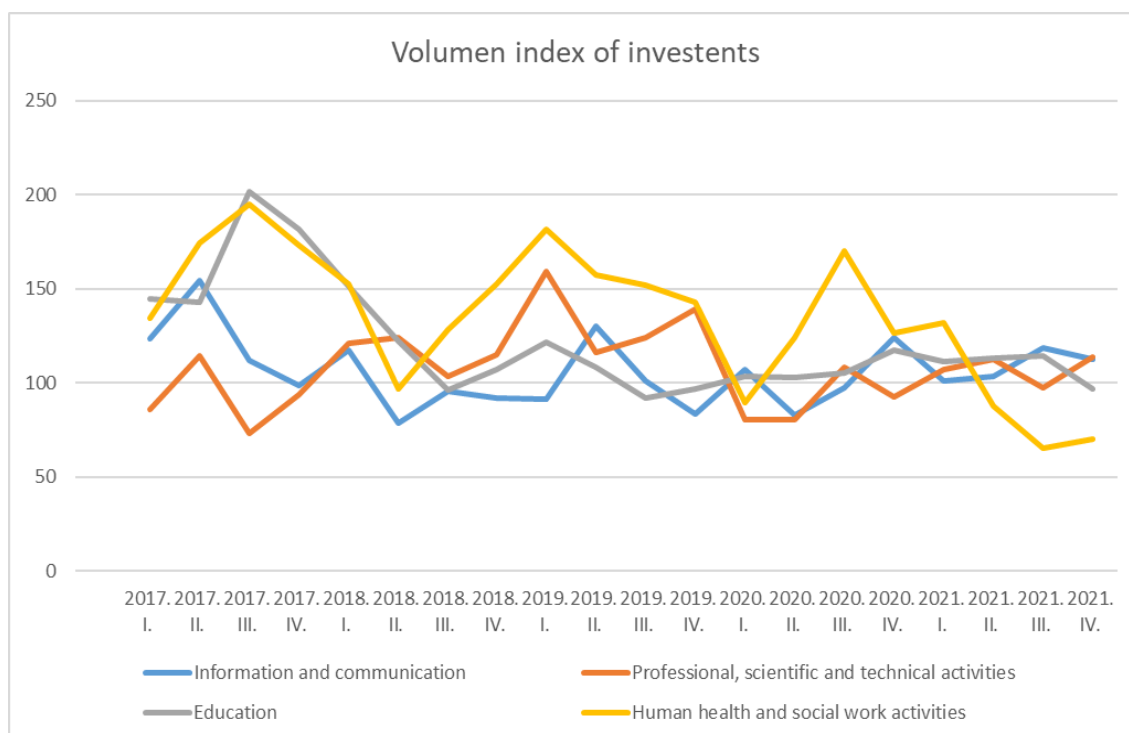
Közgazdászként roppant érdekes szembesülni azzal, hogy bár a politikai jobb és baloldal mennyire gyűlölik egymást, ettől eltekintve, ha gazdaságpolitikáról van szó, folyamatosan Keynes köpönyegébe bújnak vissza. Ez pedig annak a problémája, hogy miként lehet rövid távon tartós innováció nélkül gazdasági növekedést generálni, különösen válsággazdaság idején.

Nyilvánvaló (vagy legalábbis annak tűnik), hogy ha a klasszikus Solow modell szerint vizsgáljuk a magyar gazdaság elmúlt négy éves teljesítményét, a helyzet csöppent sem tekinthető rózsásnak. (1. és 2. ábra). Országos és makrogazdasági szinten szinte az össze tőkeberuházást német autógyárak végezték, a technológiai tudástőke befektetések is tőlük származtak, a munkaerő tekintetében pedig mindenképpen a németországinál olcsóbb, elsősorban alacsony szakképesítésű rétegeket alkalmaznak. Az elsősorban Budapestre lokalizálódó tudástőke pedig jobbára külföldi tulajdonú cégekben dolgozik, akik tulajdonosi köre nem hazánkban költi el a magyar munkaerő által termelt profitot.

Az információtechnológiai, tudományos kutatási és oktatási tőkeberuházások csökkenő tendenciát mutatnak, volumenükben messze a gépgyártás és az építőipar volumene alatt maradnak. Mindez azt jelenti, hogy a gazdaságot a COVID válságot követő inflációs spirál (a jelenlegi kormányzat gazdasági propagandája ellenére) legyengült állapotban érte.

1. ábra. Beruházások alakulása, forrás: KSH. Látható, hogy az összberuházások legnagyobb része az építőiparban és a gépgyártásban történt.

2. ábra. Tudás- és humántőke-beruházások alakulása, forrás: KSH

Ezek tükrében megérthetjük, hogy a 2022-es ellenzéki kormányprogram gazdasági részének több problémás eleme közül a legveszélyesebb az infláció mérséklésére vonatkozó lazító jellegű gazdaságpolitika alkalmazása.

Ez mit jelent pontosan?

A gazdasági program az infláció mérséklésére (mert ahogyan a teljes foglalkoztatás nem érhető el, úgy az infláció felszámolása sem) egy nagyon kockázatos utat ajánl, ez pedig a lazító költségvetési politika. Ennek lényege, hogy sem a lakossági, sem a vállalati szférában nem alkalmazok megszorításokat, hanem a fogyasztás és a termelés stratégiai ágazatait élni hagyom, és jobb esetben csak a kevésbé stratégiai részeknél alkalmazok megszorításokat. Ennek várt előnye, hogy az infláció felpörgését követő munkanélküliség drasztikus megugrását tompítom, és megtartom a főleg magasan képzett tudástőkéjű munkaerőt, és annak fogyasztását, ami majd – remélhetőleg – fokozatosan multiplikátor hatásként visszahúzza az inflációt és a gazdaságot újra növekedő pályára állítja.

Ez az elképzelés alapvetően keynesiánus, mert nem a fizetőeszköz árfolyamának szabályozásával, illetve költségvetési megszorításokkal kívánja kezelni az inflációt, hanem a magasan képzett tudástőke megtartásával. Azonban ezzel az elképzeléssel Magyarország estében az az alapvető gond, hogy feltételez a belső piacokon már meglévő, erős tudástőkével, és erős saját innovációs tevékenységgel rendelkező, elősorban hazai tulajdonú vállalati és vállalkozói szférát. Ezt pedig az előzőekben láthattuk, hogy nincs, legalábbis nincs jelen akkora súllyal, amekkorával jelen kéne lennie, hogy ez az elképzelés működhessen.

Most külön nem térnék ki az olyan pontokra, melyek a kormányprogram gazdasági részében teljesen komolytalanok (egyszerre csökkentjük az inflációt és emeljük a minimálbért), avagy önmagukban értékes felismerések (például a decentralizált tőkepiac, ami a gazdasági demokrácia fogalma alatt fut), de a jelenlegi magyar gazdaságstruktúra viszonyai között szintén inkább a vágyálmok, mintsem a realitások része.